

УДК 159.9(063)
ББК 88.5
С 69

Рекомендовано до друку Вченою радою
Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля
(протокол № 9 від 31 березня 2017 року)

С69 Соціально-психологічні проблеми гендерної стратифікації суспільства: зб. наук. праць / За заг. ред. д. психол. н., проф. Ю.О. Бохонковой. – Северодонецьк: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2017. – 220 с.

Збірник містить матеріали XIII науково-практичної конференції (з міжнародною участю) «Соціально-психологічні проблеми гендерної стратифікації суспільства» (м. Северодонецьк, 24-25 березня 2017 р.). До збірки увійшли тези доповідей, есе, присвячені сучасному науковому осмисленню гендерного питання, ролі жінок та чоловіків у політичній, економічній, професійній діяльності, особливостей сімейних стосунків, репродуктивної поведінки, життєвих стратегій поведінки особистості тощо.

Матеріали друкуються мовою оригіналу. Відповідальність за достовірність фактів, цитат та інших відомостей несуть автори.

УДК 159.9 (063)
ББК 88.5

© Східноукраїнський національний
університет імені Володимира Даля,
2017

Бова В. П. ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ «Я-КОНЦЕПЦІЇ»	38
Бова О. П. ГЕНДЕРНІ АСПЕКТИ ПРОЯВУ НАРЦИСИЗМУ ОСОБИСТОСТІ	40
Болгова М. О., Замота Д. В. КОРЕКЦІЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО СТАНУ ЗАСОБАМИ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ	42
Бохонкова Ю. О. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ГЕНДЕРНОЇ ОСВІТИ У СИСТЕМІ ВИЩОЇ ШКОЛИ	44
Бриль М. М. ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОГО ВИБОРУ ТВОРЧИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ АБИТУРІЄНТАМИ	47
Бутко В. В. ЖІНКА В ПОЛІТИЦІ ЯК РЕЗУЛЬТАТ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ	50
Ващенко І. В. ГЕНДЕРНІ СТЕРЕОТИПИ У СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ: ФОРМА ТА ЗМІСТ	53
Витришко І. С. АКТУАЛІЗАЦІЯ ПРОБЛЕМИ ВИВЧЕННЯ ЛІДЕРСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЖІНОК	58
Воеводина С. А., Жукова Т. Л. ИНТЕРІОРИЗАЦІЯ СИСТЕМИ ГЕНДЕРНОТНОШЕНІЙ В ДОШКОЛЬНОМУ ВОЗРАСТЕ	61
Волкова І. А. ПРОЯВИ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ У ЖІНКИ ЗРІЛОГО ВІКУ	64
Волченко Л. П. ПРО ДЕЯКІ РЕЗУЛЬТАТИ ЕМПІРИЧНОГО ВИВЧЕННЯ ПРОКРАСТИНАЦІЇ СТАРШИХ ШКОЛЯРІВ ЗА ГЕНДЕРНИМ РОЗПОДІЛОМ	66
Воронова О. Ю., Шелемба Г. М. ГЕНДЕРНІ ВІДМІННОСТІ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ МОЛОДІ	69
Вязовська О. В. ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ СПІЛКУВАННЯ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	72
Гарькавець С. О. ПРО ДЕЯКІ СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ ДІВЧАТ І ЖІНОК	74
Гоблик В. В., Алмашій І. І. ГЕНДЕРНІ АСПЕКТИ ФОРМАЛЬНОЇ ЕКОСОЦІАЛІЗАЦІЇ	76

Висновки. Таким чином, на теперішній час, для того щоб дівчата ставали самостійними та успішними особистостями батькам та учителям треба навчати їх адекватному сприйняттю соціальної дійсності, конструктивному доланню труднощів, вирішуванню конфліктів, а також роз'яснювати, що читати потрібно не тільки журнал «Viva» або переглядати гламурні фото в «Instagram», а літературу аналогічну «Economist» та артикулювати увагу на те, що майбутнє материнство релевантно впливає на коло можливостей їхнього подальшого вибору.

Література

1. Гарькавець С. О. Соціально-нормативний конформізм особистості у психологічному вимірі: [монографія] / С. О. Гарькавець. – Луганськ: вид-во «Ноу-лідж», 2010. – 343 с.
2. Зимбардо Ф. Мужчина в отрыве: игры, порно и потеря идентичности / Филип Зимбардо, Никита Коломбе ; Пер с англ. – М.: Альпина Пабlishер, 2017. – 343 с.
3. Шебанова В. І. Феноменологія харчової поведінки у континуумі «норма-патологія»: [монографія] / В. І. Шебанова. – Херсон: ПП Вишемирський В. С., 2016. – 612 с.

Гарькавець Сергій Олексійович – д. психол. н., проф., професор кафедри психології та соціології, Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля (м. Северодонецьк).

Гоблик В. В., Алмашій І. І.

ГЕНДЕРНІ АСПЕКТИ ФОРМАЛЬНОЇ ЕКОСОЦІАЛІЗАЦІЇ

Постановка проблеми. Формування гармонійної особистості природоцентричного типу насамперед залежить від особливостей екологічного виховання у сім'ї. Спрямованість дитини до одного з батьків часто визначає її стиль взаємодії з природним середовищем. Тому важливим є вивчення спрямованості дитини до одного з батьків, та її вплив на екологічну соціалізацію, зокрема формуванню екологічної культури особистості.

Викладення основного матеріалу. Екологічна соціалізація є насамперед процесом становлення особистості у системі «людина-природа» під впливом багатьох факторів соціального середовища, як су-

купність ролей і соціальних статусів, соціальних спільнот, в межах яких індивід може реалізувати певні соціальні ролі й набути конкретного статусу; система соціальних цінностей і норм, які домінують у суспільстві й унаслідуються молодшими поколіннями від старших; соціальні інститути, що забезпечують виробництво й відтворення культурних зразків, норм і цінностей та сприяють їх передачі й засвоєнню тощо.

Однак історично від чоловіків та жінок очікували виконання більшою чи меншою мірою різних соціальних ролей в усіх суспільствах відповідно до тих ціннісно-нормативних уявлень, які формувалися й відтворювалися в процесі соціально-історичного розвитку. Завжди існував якийсь розподіл праці між статями, специфічні для чоловіків і жінок види діяльності та соціальні функції, що виходили далеко за межі суто біологічних відмінностей між ними. Досі продовжують відтворюватися ціннісно-нормативні очікування до жінок щодо виконання ними соціальних ролей матері, виховательки, домогосподарки, доглядальниці, за новітньої доби припустимою стала й робота поза домом, бажано сумісна з внутрішньосімейними ролями, а від чоловіків – щодо виконання соціальних ролей батька-годувальника, захисника, здобувача засобів для існування, працівника поза домом, лідера й керівника [1].

Часто в сім'ях, де процесом виховання займається лише мама, в її моделі поведінки та діяльності відтворюються ціннісно-нормативні очікування слабкої ролі. Дитина наслідує модель підпорядкування при взаємодії в суспільстві.

3. Фрейд виокремлює такі механізми соціалізації:

- імітація (усвідомлені спроби дитини копіювати і наслідувати поведінку дорослих);
- ідентифікація (засвоєння дітьми поведінки батьків, соціальних норм і цінностей як власних;
- почуття сорому і провини (негативні механізми соціалізації, що забороняють і придушують деякі моделі поведінки).

Виходячи із трьохкомпонентної моделі формування екологічної культури особистості, основні зусилля повинні бути спрямовані на формування:

- інформаційно-інтелектуальної компоненти;
- мотиваційно-ціннісної компоненти;
- поведінково-діяльнісної компоненти.

Розглядаючи гендерні стереотипи, а саме роль у професійному житті людини, чоловіки частіше взаємодіють у системі «людина-природа». А саме для них характерні професії, що носять більш «завойовницький» характер (освоєння та перероблення природних ресурсів). У

вихованні дитина освоєння такої ролі носить наслідування «сильної» моделі поведінки і діяльності (ПД).

В переважній більшості сформованість екологічної культури за формальними ознаками спричинене наслідуванням моделі природовідповідної поведінки та діяльності від «недомінантної» особи (мати, батько), тобто не лідерської позиції в сім'ї. В цьому випадку рушійною силою до природовідповідної поведінки і діяльності є модель поведінки, з якої беруть приклад для наслідування. Тут нівельована ціннісна компонента, яка складає основу фундаменту у формуванні особистості. «Природовідповідна поведінка», а саме не спричинення шкоди природі через страх засудження вчинків. Але навіть така «природовідповідна» поведінка і діяльність має місце, поки така особа не потрапить під вплив людини з природоагрозливим стилем життя.

Висновки. У формуванні екологічної культури особистості є важливим представлення в оточенні дитини двох моделей поведінки («сильної» (лідера) та «слабкої» (підпорядкування)), де «сильна» модель ПД служить рушійною силою розвитку особистості, а «слабка» стримуючим фактором.

В подальшому є важливим створення комплексу методик, які б дали змогу виявити сформованість екологічної культури за формальними ознаками, в основі якої є копіювання лише «слабкої» моделі ПД.

Л і т е р а т у р а

1. Харченко С.Я. Гендерна освіта і виховання студентської молоді в процесі соціалізації: теорія та практика: монографія / С. Я. Харченко, С. М. Гришак, Н. С. Шабаєва ; Держ. закл. „Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка”. – Луганськ: Вид-во ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2013. – 258 с.

Гоблик Володимир Васильович – д. е. н., доц., перший проректор, Мукачівський державний університет.

Алмаші Світлана Іванівна – старший викладач кафедри психології, Мукачівський державний університет.